

Zsigmond Csilla

A NATO-terjeszkedés és a koszovói háború a román sajtóban (1999. március 1. - április 30.)

Bevezetés

Romániában az 1996-os választások után hatalomra került koalíciós kormány erőteljesebben hangoztatta az európai integráció fontosságát, a mielőbbi NATO-csatlakozás elérését. Ennek reményében a Ciorbea-kormány 1997 májusában - a madridi NATO-csúcstalálkozó előtt - két kormányhatározatot is érvénybe léptetett,¹ mellyel Nyugat előtt bizonyítani kívánta Románia kooperatív hozzáállását az euroatlanti csatlakozáshoz. A közvélemény heves ellenzésének megnyugtatóására pedig nyilvánosságra hozták, hogy mindezen intézkedések elengedhetetlenek egy esetleges NATO-csatlakozás érdekében. Annál nagyobb volt a Madrid okozta csalódás, amikor egyértelművé vált: a három kiválasztott állam Csehország, Magyarország és Lengyelország - Romániának pedig még egyelőre meghatározatlan ideig várnia kell a csatlakozásra. Az első hevesebb sajtóvisszhang tehát 1997 május-júniusában követhető nyomon a román sajtóban.

A jelen kutatás azonban már konkrétan a NATO-csatlakozás mediatisálására, illetve a koszovói NATO-beavatkozásban szerepet játszó magyar vonatkozású cikkére koncentrált. A tartalomelemzés módszerét² alkalmazva négy mértékadónak számító román országos napilapot vizsgáltam március 1. és április 30. közötti periódusban. Természetesen a napilapok kiválasztásánál figyelembe vettem ezek olvasottságát és politikai irányultságát. Az elemzett újságok az Adevarul, Ziua, Curierul National és az Azi.

A cikkek általános jellemzői

A vizsgált időszakban a négy kiválasztott sajtóorgánumban 163 cikk foglalkozott a megnevezett témával, a következő megoszlásban:

*1. táblázat
A Magyarország NATO-csatlakozásáról
és további szerepéről szóló cikkek megoszlása*

Sajtóorgánium	Március	Április	Összesen
Ziua	29	11	40
Adevarul	25	26	51
Curierul National	25	15	40
Azi	28	4	32
Összesen	107	56	163

A puszta számadatokból is kiolvasható, hogy a vizsgált napilapok közül az Adevarulban figyelhető meg a legerősebb mediatisálás, ezt követi a Ziua és a Curierul National, majd pedig az Azi. Ami a cikkek jellegét³ illeti, a legtöbb tudósítás, vélemény és hír formájában jelent meg.

2. táblázat
A közleménytípusok megoszlása

Sajtóorgánium	Hír	Tudósítás	Vélemény - kommentár	Publicisztika	Interjú	Összesen
Ziua	11	12	11	6	-	40
Adevarul	12	16	11	9	3	51
Curierul National	12	13	13	1	1	40
Azi	9	8	9	5	1	32
Összesen	44	49	44	21	5	163

A könnyebb áttekinthetőség érdekében a vizsgált cikkeket - kronológiai sorrendben - különböző témákba soroltam. Így elsősorban Magyarország NATO-csatlakozásának sajtóvisszhangjára, a jugoszlávai NATO-beavatkozás kapcsán Magyarországról szóló cikkekre, Koszovó-Vajdaság-Erdély autonómiája kivívásának párhuzamba állítására, valamint e három témához kapcsolódó "érdekességek" bemutatásának vizsgálatára koncentráltam.

Várhatóan a legnagyobb mediatisálásnak a NATO-csatlakozás örvendett, ezt követték a NATO-beavatkozás kapcsán íródott cikkek, majd az autonómiát, mint reális fenyegetést említő cikkek. Természetesen ezen vélemények, publicisztikák premisszája is általában Magyarország újonnan nyert státusa, mely lehetővé teszi a jelenlegi bizonytalan konjunktúrában a régen vágyott célok megvalósítását, Erdély autonómiájának kivívását. Ugyanakkor a Március 15-i ünnepségek külön alkalmat szolgáltatottak annak kihangsúlyozására, hogy a romániai magyar kisebbség megpróbálja maximálisan kihasználni Magyarország NATO-csatlakozását, melyet részben saját sikerének is tekint.

3. táblázat
A közlemények témák szerinti megoszlása

Esemény	Azi	Curierul National	Ziua	Adevarul	Összesen
NATO- csatlakozás	20	18	22	15	75

NATO-beavatkozás	6	10	8	14	38
Koszovó-Erdély	2	6	4	10	22
Más, ehhez kapcsolódó	4	6	6	12	28
Összesen	32	40	40	51	163

A NATO-csatlakozásról szóló cikkek elemzése

Az első NATO-csatlakozással foglalkozó cikk az Azi hasábjain március 1-én, a Curierul Nationalban március 7-én, a Ziuaban és az Adevarulban pedig március 4-én jelent meg. Ezekben a cikkekben a hangsúly nem annyira a három új tagállam csatlakozásának bemutatására tevődik, mint inkább annak a bizonyítására, hogy Románia mennyire megérdemelte volna az első hullámmal való bekerülést, hiszen lojális volt és minden feltételnek⁴ eleget tett. A csatlakozás hivatalos napjához közeledve mind a négy vizsgált médium fontosnak tartotta megmagyarázni, hogy valójában Amerika, azaz Clinton akarata érvényesült az első hullám kiválasztásánál, hiszen bármennyire is támogatta Franciaország Romániát, a NATO- "fővezér" Amerika. Ezáltal nyíltan kifejezik azon vélekedést, mely szerint a tagállamok kiválasztása nem feltétlenül egy valós értékelés eredménye, hanem a legerősebb akaratának elfogadása volt. Megállapíthatjuk tehát, hogy a NATO-bővítéssel foglalkozó legelső cikkek már egy elfogult bemutatásmódot alkalmaznak. Például az Azi március 12-i tudósítása szerint *"1997 júniusában a tizenkét ország közül három állam - Cseh-, Lengyel- és Magyarország - kiválasztása Amerika előírására történt, habár a szövetségesek többsége egy erőteljes bővítést támogatott, amely Románia és Szlovénia csatlakozását is jelentette volna"*. A Ziua március 9-i számának nagybetűs címe ugyancsak erre enged következtetni: *"Csehország, Lengyelország és Magyarország nemsokára NATO-tag az amerikaiaknak köszönhetően"*, kitérve arra is, hogy a tagállamok többsége Romániát és Szlovéniát választotta volna. Nem marad el az általános bemutatásmódtól az Adevarul sem, mivel március 12-i számában *"A NATO-vonat holtvágányon"* című publicisztikájában, ironikusan ír a csatlakozó államok kiválasztásáról, megjegyezve, hogy: *"az egyetlen vigasztalásunk, hogy ezentúl egy NATO-állam a szomszédunk: Magyarország"*.

A cikkek megoszlása mellett fontos a médiamegjelenítés erősségének érzékeltetése is, melynek érdekében egy újabb besorolást⁵ végeztem:

4. táblázat
Magyarország NATO-csatlakozásának médiamegjelenítése

Médium	Megemlíti	Egyenlő mértékben más államokkal	Többségében vagy teljesen róla szól
Azi	6	7	7
Curierul National	3	11	4
Ziua	8	9	5

Adevarul	4	6	5
Összesen	21	33	21

A csatlakozás napján és közvetlenül ezt követően az addig általában együtt említett új tagállamok közül Magyarországgal foglalkozott legtöbbször a sajtó. Az Azi március 12-én így számol be az eseményről: "A NATO a Tiszáig jutott", a Curierul National pedig 13-án: "A NATO Románia határáig jutott". Ennél ironikusabb a Ziuu március 12-i "Szép a mi szomszédunk, a NATO" című publicisztikája, mely a változás folyamatát történelmi szempontból próbálja megragadni leírva, hogy "míg 1989-ben Kaposváron egy olyan katonai bázis működött, amely Moszkvától kapta a parancsokat (...), addig 1999 márciusában Budapest Varsóval és Prágával egyidejűleg nyugat-európai fővárossá vált. Nem földrajzilag, hanem ideológiai szempontból".

Az Adevarul március 12-i tudósítása még negatívabb hangvételű: "Mától Románia a NATO-val szomszéd". Ez az első olyan cikk, amely hangot ad annak a nézetnek, mely szerint ezen esemény által Európa új felosztása valósult meg: a katolikus és protestáns, illetve az ortodox Európa. Ennek egyetlen cáfolata Románia csatlakozása lenne, mely a jelen körülmények között akadályokba ütközik, hiszen: "Meggkérdőjeleződik, hogy a csatlakozás következtében 19 tagállamból álló szövetség döntéshozó dinamikája megváltozik-e, figyelembe véve, hogy a döntések egyetértést feltételeznek. Ez a dolog pedig még későbbre tolhatja Románia csatlakozását, amennyiben mondjuk az egyik újdonsült tag - és pedig amelyikkel szomszédok vagyunk - ellenezné ezt." A március 13-i publicisztika - "NATO - Románia legjobb szomszédja" - továbbviszi ezt a gondolatot kifejtve, hogy: "tegnapig stratégiai szempontból a térség biztonsága természetes módon, önmagából adódott. Magyarország az angolszász politológusok szerint kielégítetlen erő («unsatisfied power»), ami az 1918-tól tartó folyamatos területigényléséből adódik. Akkor amikor 1940-ben Magyarország egy kedvező nemzetközi konjunktúrába került, erőszakkal és előírással eleget tett területi követeléseinek, a háború után azonban kénytelen volt lemondani ezekről. Ebben a helyzetben Románia »elégedett erő«, Budapesttel szemben semmi követelnivalója nincs. Mivel Románia Magyarországnál nagyobb hatalom, a térség egyensúlya eddig biztosított volt, a NATO-hoz való csatlakozásával azonban Magyarország hatalma jelentősebbé vált és ezzel - elméletileg - veszélyeztetetté vált a térség egyensúlya (...). Románia felvételével állna helyre újra az egyensúlyhelyzet".

Látható tehát, hogy a csatlakozásról szóló írások többségében negatív hangvételűek, még akkor is, ha ezt cáfolni látszik a következő táblázatból kiolvasható viszonyulás:⁶

5. táblázat
A vizsgált esemény pozitív/negatív bemutatásának
százalékos megoszlása

Sajtóorgánum	Pozitív	Negatív	Semleges
Azi	15%	25%	60%
Curierul National	16,7%	27,8%	45,5%
Ziuu	27,3%	22,7%	50%
Adevarul	6,7%	33,3%	60%

Miből adódik ez a látszólagos ellentmondás? A pozitív és még inkább a semleges cikkek magas eloszlása a nagy számban előforduló hírekből adódik, mivel a hírek - sajátos jellegükből adódóan - semleges hangvételűek. A kommentárok, publicisztikák többsége azonban egy erőteljes negatív hangvételtől tanúskodik. A csatlakozásról szóló hírek, tudósítások általában a három új tagállamnak egyforma jelentőséget tulajdonítanak, szinte kivétel nélkül kihangsúlyozva, hogy ez nem egy egyedi esemény, hanem inkább egy folyamatnak a beindulása. Az erősebb nyomaték kedvéért pedig mind a négy vizsgált napilap idézi Albright asszony köszöntő szavait és azon megerősítését, mely szerint a NATO folytatja "nyitott ajtós" politikáját - ez pedig a Szövetség további terjeszkedését jelenti. Szintén kivétel nélkül kitérnek Moszkva hivatalos véleményének ismertetésére is, tudósítva, hogy a március 12-i csatlakozás nem örömnep, hanem "szomorú esemény".

A semleges hangú Independence-i ünnepség bemutatása után, ugyanilyen hangnemben tudósítanak március 17-i számaikban a brüsszeli hivatalos zászlófelvonásról, mellyel a három állam tagsága szimbolikusan is megerősítést nyert.

Megint megfigyelhető a bemutatásmód kettőssége, hiszen látszólag egy objektív ténybemutató történik, amely megfelel Románia hivatalos állásfoglalásainak és kifejezi a minél hamarabbi romániai csatlakozás iránti igényt - hírekben, tudósításokban -, de ezzel párhuzamosan mind a négy napilapban bemutatást nyernek az országszerte megszervezett Március 15-i ünnepségek - negatív felhanggal. Például az Adevarul március 16-i számában így számol be a csíkszeredai ünnepségről: *"A magyar szélsőségesek a koszovói modell szerint harcra hívják honfitársaikat"*, s a továbbiakban kihangsúlyozza: a felszólalók köszöntötték Magyarország NATO-csatlakozását. A marosvásárhelyi megemlékezésről írva kiemeli Markó Béla RMDSZ-elnök szavait: *"a románok meg kell értsék, hogy nem akarunk bérben lakni szülőföldünkön"*.

A Curierul National március 18-i számában arról ír, hogy "az RMDSZ-vezetők egy újabb találmánnyal álltak elő: »erdélyi magyar nép«, kifejtve, hogy "a 21. század küszöbén az »anyaország« NATO-csatlakozása után a magyar vezetők egy új fogalmat népszerűsítene (az első lépéseket már meg is tették), és pedig az »erdélyi magyar nép« fogalmát. És azt is tudják, hogy miért..." A Ziua március 15-én hosszú publicisztikát közöl "Csak nehogy egy ostoba meglátásom lett volna..." címmel, amelyben ismerteti, hogy a három új tagállam csatlakozása valójában kompenzálás, jóvátétel - a magyaroknak az '56-os forradalomért, a lengyeleknek a "Szolidaritás" időnkénti hatalomra kerüléséért, a cseheknek pedig a Brezsnjev-invázióért. Majd így folytatja: "De ebben az örömben muszáj észrevenni a természetes aggodást is: igaz tényleg, hogy ezentúl az Atlanti Szövetség szomszédai vagyunk, de mintha még Magyarországgal is szomszédok lennénk... Amikor eszembe jutott az Academia Catavencuban közölt - általam írt-sci-fi tárca (»Vaslui megye a NATO-ban«) elképzeltem, hogy Románia megyéenként csatlakozik a NATO-hoz és nevettem ostobán. Látván azonban, hogy milyen irányba haladnak a dolgok, csak imádkozom Istenhez, nehogy először az erdélyi megyék csatlakozzanak a NATO-hoz..."

Láthatjuk tehát, hogy a konkrét hírközlések mellett teret biztosítanak az ilyen jellegű ironikus-negatív publicisztikáknak, kommentároknak. A média közvéleményformáló szerepére gondolva, káros hatásúaknak tarthatjuk az ilyen spekulatív írások leközlését.

Az Azi és a Ziua fontosnak tartja leközlölni Markó Béla azon nyilatkozatát, mely szerint "Magyarország NATO-csatlakozása nem változtatja meg Romániával szembeni viszonyát", illetve hogy "Markó Béla szerint a magyar kisebbség Románia NATO- és EU-csatlakozását reméli" (Ziua, március 15.). Szintén rövid hírekben és tudósításokban ismertették Orbán Viktor magyar miniszterelnök nyilatkozatát, amelyben elmondta, hogy Magyarország az 1956-os forradalommal kivívta jól megérdemelt helyét a Szövetségben.

A Curierul National kivételével a vizsgált három sajtóorgánium március 19-i számában rövid hír formájában beszámol arról, hogy a *"szlovák titkosszolgálat Magyarország NATO-csatlakozásának megakadályozását célozta"* az Omega-tervvel, amely azonban a magyar hatóságok ellenőrzése alá került.

A semleges hangvételű rövid cikkek mellett március 23-i számában az Azi is közöl elítélő, negatív publicisztikát - *"A gesztus és az ára"* -, melyben rávilágít arra, hogy Magyarország csatlakozását az '56-os forradalmon kívül a román-magyar alapszerződés tette lehetővé, és ez elsősorban Romániának köszönhető. Ugyanakkor 1968 augusztusában a románok is kivívták csatlakozási jogukat és mégsem vették fel őket az első hullámban. *"Ez tehát két dolgot jelenthet: vagy azt, hogy ez az '56-os »helybiztosítós dolog« nem állja meg a helyét (és ez a legvalószínűbb), vagy azt, hogy az a hír, mely szerint létezne egy amerikai-országi megegyezés arról, hogy a NATO-terjeszkedés csak a három új tagállam határáig terjed - valójában igaz."*

A csatlakozással járó anyagi áldozatokról és a három új tagállam katonai felkészültségéről a vizsgált orgánumok egyöntetűen rövid tudósításokban számolnak be. Az Azi március 23-i, illetve az Adevarul március 24-i számában ismerteti: Orbán Viktor magyar miniszterelnök azt hiszi, hogy a NATO-terjeszkedés a továbbiakban lassan fog folytatódni.

A jugoszláviai NATO-beavatkozás és az Erdély-Vajdaság-Koszovó párhuzam bemutatása

A március végen megjelenő számokban lassan háttérbe szorulnak a csatlakozásról szóló cikkek, és egyre gyakoribb téma a koszovói konfliktus. Vizsgálatomban azon cikkek képezték elemzés tárgyát, amelyek érintették Magyarországot mint NATO tagot, valamint a Koszovóval párhuzamba állított Vajdaság vagy Erdély autonómiájáról, esetleg Magyarországhoz való csatlolásáról szóltak.

Az első erről szóló hírek a Curierul Nationalban március 22-én ("*Magyarország nem küld katonákat Koszovóba*"), a Ziuaban március 23-án, az Adevarulban március 20-án és az Azi hasábjain március 25-én jelentek meg. A 3. táblázatból láthatjuk, hogy a NATO-közelítés ezen aspektusa már kisebb mediaszereplésnek örvendett. Az írásközlések többsége rövid hírek, tudósítások formájában jelent meg (lásd 2. táblázat). A cikkek hangvételét és az említés mértékét a következő táblázatból⁷ is láthatjuk:

6. táblázat

A NATO-támadás kapcsán Magyarországot érintő cikkek és ezek hangvétele

Médium	Megemlíti	Egyenlő mértékben	Többségében róla szól	Pozitív	Negatív	Semleges
Azi	-	2	4	-	33,3%	66,7%
Curierul National	-	3	7	-	10%	90%
Ziua	-	3	5	-	25%	75%
Adevarul	2	5	7	-	14,3%	85,7%

A kisebb mediatisálás mellett észrevehetjük, hogy a három új tagállamnak nem tulajdonítanak egyforma jelentőséget a NATO koszovói beavatkozása kapcsán, habár egyértelmű, hogy még túl kevés idő telt el a csatlakozástól és a hadi beavatkozás már nagyrészt csatlakozásuk előtt eldőlt. Tehát teljesen érthető, hogy a konfliktusról szóló cikkek kevés százaléka elemzi a három új tagállam szerepét, annál is inkább, mert katonai alakulataik nem vettek részt a háborúban. Magyarország esetében azonban "kivételt" tesznek, nagyobb figyelmet szentelve tudósításaikban Budapest állásfoglalásainak. E megkülönböztetés azonban Magyarország - a háború szempontjából fontos - földrajzi fekvéséből is adódik. Többségében semleges, tényközlő írásközlésekben, rövid hírekben számolnak be arról, hogy "*Magyarország három repülőteret biztosít a NATO-nak*" (Azi, március 27.), "*Magyarország, Lengyelország és Csehország nem fognak részt venni a támadásban*" (Adevarul, március 25.) vagy "*Magyarország belgrádi nagykövetségét a tüntetők megrohmozták*" (Curierul National, április 2.).

Az Azi kivételével az elemzett három sajtóorgánum kitér a magyar-országi "feszült kapcsolatra", mely egy orosz segélyszállítmány két napi feltartóztatása miatt robbant ki. A Ziua április 14-én közli, hogy "*az orosz-fehérorosz segélyszállítmányok nehezen érkeztek meg Jugoszláviába*", az Adevarul pedig április 15-én ad teret a konfliktus bemutatásának: "*Moszkva az orosz-magyar alapszerződés módosításával fenyeget*". Szintén mindhárom napilap beszámol Gerhard Schröder azon vádjáról, mely szerint "*Jugoszlávia egy NATO-tagállamtól kapja a kölaját*"

pontosítva, hogy egy orosz vezetőkről van szó, amely átszeli Ukrajnát és Magyarországot.

Magyarország tartózkodó magatartását is megmagyarázzák, ismertetve, hogy Budapest azért nem küld csapatokat, legfeljebb egy egészségügyi csoportot, hogy ezzel is hangsúlyozza a vajdasági magyarok iránti aggodalmát.

Ehhez hasonló tárgyilagos beszámolósmód jellemzi az Adevarul április 28-i és a Curierul National április 27-i azon tudósítását is, amely arról ír, hogy NATO-szakemberek értékelése szerint Magyarország a legmegfelelőbb hely a NATO-légítámadások indítására.

Ezek mellett a rövid, semleges hírösszeállítások mellett azonban a vizsgált napilapok március végén és április folyamán megjelenő számaiban megszületik a *"Koszovó mint precedens"* jelenség is. Erdély vagy Vajdaság esetleges autonómiájáról beszélve mindenekelőtt Magyarország szerepét tárgyalják. Ezen cikkek megoszlását a következő táblázatból⁸ láthatjuk:

7. táblázat
Az Erdély-Vajdaság-Koszovó párhuzam és az ehhez való viszonyulás

Médiум	Megemlíti	Egyenlő mértékben	Többségében róla szól	Pozitív	Negatív	Semleges
Azi	-	2	4	-	100%	-
Curierul National	-	5	7	-	66,7%	33,3%
Ziua	-	5	5	10%	60%	30%
Adevarul	7	8	7	12,6%	50%	37,4%

Az elemzett újságcikk abban az esetben került a "pozitív" besoroláshoz, ha egy "megnyugtató" írást közölt, azaz olyan véleménynek adott hangot, amely cáfolta Erdélyben egy Koszovóhoz hasonló krízis kialakulásának valószínűségét. Negatív besorolást pedig azok nyertek, amelyek reális fenyegetést láttak a koszovói "példában", és elképzelhetőnek tartottak egy hasonló romániai konfliktust. Tehát "Koszovó mint precedens" - a publicisták meglátásában - jobb esetben a Vajdaság és azután Erdély autonómiájához vezethet, de az ennél is elfogultabbak szerint ez a Magyarországhoz való visszacsatolásig is elmehet. A téma legerőteljesebb megjelenítése az Adevarul hasábjain érhető tetten: ez a napilap tért ki leginkább az erdélyi párhuzamra, valamint a vajdasági magyarok elégedetlenségére a budapesti kormánnyal szemben. Például az Adevarul április 22-i számában így tudósít: *"A jugoszláv krízis kifogás a revizionista követeléseknek"*, közölvén, hogy zárt ajtók mögött, sőt a parlament folyosóin is időnként arról tárgyalnak, hogy a jugoszláviai konfliktus esély lehetne a Vajdaság északi részének visszacsatolására. A cikk végén azonban Kovács László véleményét is közli, aki szerint el kell határolódnia az ilyen meggondolatlan nyilatkozatoktól, melyek negatív hatással lehetnek Magyarországra nézve.

Időnként a többi médium is közöl egy-egy ellenvéleményt arról, hogy *"Erdélyi viszonylatban Koszovó nem jelenthet precedens"* (Azi, március 26.), de az erről szóló cikkek többsége azért megmarad a negatív bemutatásnál. Vagy úgy jár el, mint a Curierul National április 5-i számában, amikor igaz, hogy hangot ad Frunda György megnyugtatózásainak, hogy *"Erdély nem Koszovó"*, de ugyanebben a számban, hosszabb terjedelemben közli Valeriu Tabara aggodalmait is, hogy Koszovó egy nagyon veszélyes precedens szül Románia számára.

Végkövetkeztetésként leszögezhetjük, hogy a NATO-csatlakozás és NATO-beavatkozás kapcsán - Magyarországot és Erdélyt érintő - hír-, illetve tudósítás formájában megjelentetett cikkek nagy része semleges hangvételű, kivételt képezve ezeket a témákat "feldolgozó" publicisztikák nagy része, amelyek negatív, feszültségkeltő írásokként

értékelhetők.

---

¹ 22/1997-es Kormányhatározat, mely előírta a kétnyelvű feliratok alkalmazását minden olyan helységben ahol a kisebbség részaránya eléri a 20 százalékot és lehetőséget teremtett a kisebbségi nyelvhasználatra a helyi adminisztrációban, valamint a 36/1997-es Kormányhatározat, mely a minden szintű anyanyelvi oktatást biztosította.

² A tartalomelemzés egyik klasszikus definíciója szerint ez "a kommunikáció manifeszt tartalmának objektív, szisztematikus és kvantitatív leírására szolgáló kutatási technika" (Berelson: 1954). Ennek egyfajta továbbvitelét jelenti a Klaus Krippendorff által kidolgozott tartalomelemzési módszertan (1980), amelyet a jelen kutatásban is alkalmaztam, kiegészítve Babbie (1995), és még inkább T. A. van Dijk diskurzus analízisének módszerével. Ennek megfelelően az elemzés nem a "szövegre", hanem a "diskurzusra" vonatkozik, mivel a beszédek "használatát" is tartalmazza, ennek kontextuális szabályszerűségeivel egyetemben. A diskurzus tehát több mint szöveg, hiszen sohasem semleges, mivel kifejezést nyernek benne azok a tudásformák, amelyek a társadalom azon szegmentumát jellemzik, ahol ezek kialakultak.

E kutatás vizsgálati egységei az egyes újságcikkek - és pedig Magyarország NATO-csatlakozásáról szóló cikkek; a NATO koszovói beavatkozása kapcsán Magyarországot érintő cikkek, valamint a Koszovó-Vajdaság-Erdély lehetséges autonómiájának párhuzamba állítását célzó cikkek. A megjelenítő egységek maguk is újságcikkek.

Ez az eljárás tudományosan megalapozottnak tűnik, mivel kielégíti az exhaustivitás követelményét - az adott témával foglalkozó összes cikket tartalmazza -, ugyanakkor az exkluzivitás elvét sem szegi meg - az azonos vételi egységek csak ugyanazon kategóriában szerepelnek -, végül pedig az objektivitásnak is eleget próbál tenni - az elemzés témája megegyezik ennek tárgyával.

³ A cikkeket, jellegükből adódóan, a következő típusokba soroltam: hír, tudósítás, vélemény-kommentár, publicisztika, interjú.

⁴ Többek között hivatkoznak a kisebbségi problémák rendeződésére, az RMDSZ kormányban való részvételére, Románia geopolitikai helyzetének fontosságára a régióban stb.

⁵ Annak függvényében, hogy az elemzett újságcikk mekkora fontosságot tulajdonított Magyarország NATO-csatlakozásának, három kategóriát különböztettem meg: azon cikkeket, amelyekben alig említődik Magyarország, azok amelyekben a három új tagállam egyforma mediatiszálásnak örvend, illetve azon cikkek, amelyek szinte kizárólag csak Magyarországgal foglalkoznak.

⁶ A témában megjelent cikkeket, viszonyulásuktól függően, egy hármas skálán soroltam be: egy kategóriát képezve a pozitív, egyet a negatív és végül a semleges hangvételű cikkek.

⁷ A táblázatokban szereplő kategóriák megegyeznek a NATO-csatlakozás kapcsán kidolgozott kategóriákkal, egyrészt Magyarország megemlézésének mértékére, másrészt pedig a véleménynyilvánítás irányultságára vonatkozóan.

⁸ A már ismert pozitív/negatív besorolást alkalmaztam, valamint Magyarország megemlézési mértékének megkülönböztetését, azzal a különbséggel, hogy a " másokkal egyenlő arányú említés" alatt ez alkalommal nyilvánvalóan nem a másik két újdonsült tagállamot értettem, hanem a romániai magyarságot.

- [András Péter: Hosszú távú szempontok a belső választásokról való gondolkodáshoz](#)
- [Bakk Miklós: Modellviták - rejtett stratégiák](#)
- [Borbély Zsolt Attila: A belső választások és a belső parlamentarizmus viszonyrendszere](#)
- [Fórika Éva: Amire felelküdtünk Isten és ember előtt](#)
- [Ráduly Róbert: A politikai önrendelkezésünk alapjairól, avagy a belső választásoktól az erdélyi magyar önkormányzatig](#)
- [Reiter József: Belső választások a felvidéki magyarság körében \(dilemmák és perspektívák\)](#)
- [Somai József: A demokrácia nem játékszer](#)

- Székely István: A belső választások és az RMDSZ hatalmi szerkezetének összefüggései
- Az RMDSZ III. Kongresszusán jóváhagyott Alapszabályzat-határozat
- A belső választások alapelvei
- Határozat az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsa megválasztásáról
- Tonk Sándor: Romániai magyar magánegyetem
- Hódi Sándor: Tíz év után
- Mirnic Károly: A balkáni Janus-arc
- Győri Szabó Róbert: A nemzeti kisebbségek oktatási rendszerei Ausztriában
- Közvéleménykutatás a romániai magyarok körében
- Egyed Ákos: A román történetírás az 1848-as magyar forradalomról és a magyar-román nemzetiségi kérdéstről
- Egyed Péter: Az autonómia, az egyetem és a család kérdése az RMDSZ-programokban
- Grúber Károly: Macbethől Sean Conneryig. A skót nacionalizmus politikatörténeti vázlata
- Kovács Péter: A rodopi mufti esete a nemzetközi joggal: Kisebbségi autonómiabarát ítélet az Emberi Jogok Európai Bíróságán: magányos fecske vagy új tendencia?
- Salat Levente: Szempontok a multikulturalizmus fogalmának romániai értelmezéséhez
- Vass Csaba: Identitásválasztás és xenológia. A magyarországi Román Kisebbségi Önkormányzat választási kudarcának tanulságai
- Veress Emőd: A román parlament szerkezete
- Zsigmond Csilla: A NATO-terjeszkedés és a koszovói háború a román sajtóban (1999. március 1. - április 30.)
- A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája
- A magyar politikatudomány válogatott bibliográfiája

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék